

Datum 2020-11-25
Diarienummer 1085/20

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Göteborgs Stads yttrande över remiss ”Gemensamt ansvar - en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning” (U2020/03826/GV)

Göteborgs Stads samlade bedömning

Göteborgs Stad är positiv till intentionen i många av förslagen i reformens första steg och tillstyrker flertalet av dessa. Däremot avstyrker Göteborgs Stad reformens andra steg i sin helhet.

Göteborgs Stads samlade bedömning är att den problembild som beskrivs i utredningen väl fångar de utmaningar som utredningen har haft till uppdrag att föreslå förslag kring. Göteborgs Stad delar också bilden av att det är viktigt att stärka kopplingen mellan gymnasieskolans utbud och arbetsmarknadens behov.

Enligt Göteborgs Stad innebär reformens andra steg omfattande förändringar framför allt i styrningen av gymnasieskolan men också för kommunal vuxenutbildning och medför därigenom konsekvenser för det kommunala självstyret. Utredningen lämnar i detta avseende inte ett färdigt förslag på hur detta i praktiken ska fungera utan överlåter till skolmyndigheterna att bereda vidare centrala ställningstaganden och konkretiseringar. Det innebär att det i dagsläget inte går att överblickat samtliga tänkbara konsekvenser som reformens andra steg kan innebära för kommunerna.

Enligt Göteborgs Stad har utredningen i sitt betänkande inte lyckats påvisa att de förslag som presenteras på ett avgörande sätt skulle lösa de grundläggande problemen kring den bristande matchningen mellan utbildningsutbud och arbetsmarknad. Göteborgs Stad anser att fokus för framtiden snarare bör ligga på åtgärder som syftar till att öka attraktionskraften hos utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov, än att centralstyra dimensionering av utbildningen.

Nedan följer Göteborgs Stads bedömning av respektive förslag. Förslagen presenteras i följande ordning:

- Planering och dimensionering – reformens första steg
- Planering och dimensionering – reformens andra steg
- Behov av fortsatt utredning

- Finansiering och resursfördelning
- Ikraftträdande

Kapitel 6 – Förslag om planering och dimensionering

6.1 Utbud och dimensionering av gymnasial utbildning

6.1.1 Nya principer för planering och dimensionering i gymnasieskolan

Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget i dess nuvarande lydelse.

Göteborgs Stad är positiv till intentionen i förslaget. Det är önskvärt att fler perspektiv än enbart elevernas önskemål i valsituationen vägs in vid planering och dimensionering av gymnasieskolans utbildningar. Det förslag som presenteras i utredningen är dock inte tillräckligt konkretiserat för att Göteborgs Stad fullt ut ska kunna bedöma dess konsekvenser. Exempelvis behöver det förtydligas hur de olika perspektiven ska balanseras vid planering och dimensionering. Utredningen skriver i sitt betänkande att ”*besluten alltid kommer att baseras på bedömningar och överväganden*”. Detta blir dock problematiskt när utredningen även föreslår att Skolinspektionen bör ges i uppdrag att redovisa en analys över hur myndigheten avser att utöva tillsyn över de nya reglerna för planering och dimensionering. Centrala ställningstaganden för hur förslaget praktiskt ska tillämpas överläts därmed till Skolinspektionen att göra. Göteborgs Stad menar därför att det i praktiken inte finns något färdigt förslag att ta ställning till innan Skolinspektionen presenterat sin analys.

6.1.2 Kommuner ska samverka för ett ändamålsenligt utbud

Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget i dess nuvarande lydelse.

Utredningens förslag stämmer i stora delar överens med hur samverkan inom Göteborgsregionen fungerar idag. Inom Göteborgsregionen finns idag välfungerande former för samverkan och om förslaget genomförs blir konsekvenserna mindre för Göteborgs Stad än för många andra kommuner i landet.

Det är dock främst i ett avseende som utredningens förslag går längre än inom nuvarande samverkan inom Göteborgsregionen. Utredningen föreslår att kommunerna ska samverka om dimensionering, d.v.s. att samverkande kommuner ska komma överens om utbildningarnas lokalisering samt hur många platser som ska fördelas till respektive kommun. Göteborgs Stad anser att detta är problematiskt av två skäl. För det första finns det en uppenbar risk att förslaget leder till intressekonflikter mellan de samverkande kommunerna som i sin tur riskerar att försvåra befintlig samverkan. För det andra omfattas inte fristående skolor av kravet på samverkan om dimensionering.

Av utredningens förslag 6.6.7 framgår att när de regionala ramarna börjar tillämpas i reformens andra fas ska fördelningen av platser ske proportionerligt utifrån det antal utbildningsplatser som den enskilde huvudmannen hade vid närmast föregående antagningsomgång. För enskilda huvudmän som driver gymnasieskola finns det därmed starka incitament att arbeta för att stärka sina marknadsandelar innan ramarna införs. Göteborgs

Stad menar att det här finns en uppenbar risk att de negativa aspekterna av konkurrensen inom utbildningssektorn, under en övergångsperiod, kommer att öka i omfattning. Detta samtidigt som kommunala huvudmän är bakbundna av att de behöver komma överens om antalet utbildningsplatser i respektive kommun.

I ett större perspektiv menar Göteborgs Stad att det går att ifrågasätta om det är rätt väg att gå att lagstifta om att kommuner ska samverka med varandra. Samverkan inom Göteborgsregionen är välfungerande men det bygger också på att samverkan utvecklats över tid och att de samverkande parterna har haft ett gemensamt intresse av att ingå i samverkan. Att staten ställer krav på att enskilda kommuner ska samverka med varandra behöver inte nödvändigtvis leda till att samverkan också fungerar bra.

6.1.3 Kommuners erbjudande av utbildning inom gymnasieskolan

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Utredningens förslag stämmer väl överens med nuvarande antagningsorganisation i Göteborgs Stad och Göteborgsregionen. Göteborgs Stad delar därför utredningens bild av att en gemensam antagningsorganisation bidrar till överblick, likabehandling och resurseffektivitet.

6.1.4 Möjligheten att delta i yrkesutbildning i regionalt yrkesvux inom samverkansområdet ska öka

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

6.1.5 Skolverket ska i sin fördelning av statsbidrag för regionalt yrkesvux ta hänsyn till behoven på hela arbetsmarknaden

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget

6.2 Enskilda huvudmäns roll stärkas i den regionala infrastrukturen för utbildning

6.2.1 Enskilda huvudmän ska bidra till ett ändamålsenligt utbud

Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget i dess nuvarande lydelse

Göteborgs Stad är i grunden positiv till förslaget. Det är viktigt att samma principer, så långt det är möjligt, gäller för kommunala och enskilda huvudmän. Liksom när det gäller förslaget om nya principer för planering och dimensionering av gymnasieskolan anser dock Göteborgs Stad att det behöver konkretiseras hur elevers efterfrågan och långsiktiga behov ska balanseras mot arbetsmarknadens behov i Skolinspektionens bedömningar.

6.2.2 Enskilda huvudmän är en del av det regionala utbudet

Göteborgs Stads tar inte ställning till förslaget.

Göteborgs Stad bedömer inte att förslaget medför några avsevärda konsekvenser för den kommunalt drivna gymnasieskolan i staden. Göteborgs Stad, tillsammans med Göteborgs regionen, har ett stort elevunderlag att det

finns både goda förutsättningar och intresse av att erbjuda ett allsidigt utbud i offentlig regi.

I utredningen framgår inte tydligt vilka konsekvenser förslaget får för frisöket. Innebär förslaget att det blir svårare för elever att bli mottagna i första hand då hemkommunen även kan räkna in fristående skolors utbildning i utbudet innebär förslaget en försämring ur ett elevperspektiv.

6.3 Bedömning av behov av gymnasial utbildning

6.3.1 Skolverket ska ta fram regionala planeringsunderlag

Göteborgs Stads *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad är positiv till utredningens förslag under förutsättning att syftet med planeringsunderlaget är att vara ett stöd för huvudmännen och att det inte ska användas för att styra huvudmännens dimensionering. Det behöver också finnas en öppenhet för att vissa analyser bäst görs på lokal nivå och att dessa också ingår som en del i huvudmännens beslutsunderlag. I utredningen förs ett resonemang om att planeringsunderlaget bör presenteras på länsnivå, men att undantag kan göras för större regioner som till exempel Västra Götalandsregionen. Göteborgs Stad anser att ett lämpligt geografiskt regionalt område för ett planeringsunderlag är Göteborgsregionen, där även Kungälv kommun ingår.

6.3.2 Stöd till huvudmän som anordnar utbildning inom gymnasiesärskolan

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

De uppgifter som utredningen föreslår ska ingå i planeringsunderlaget kommer att vara ett stöd i Göteborgs Stads planering.

6.3.3 Skolhuvudmännen ska rapportera sitt planerade utbud till Skolverket

Göteborgs Stads *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att en ökad transparens är önskvärd såväl ur elevers och vårdnadshavares perspektiv som för huvudmän som har att planera och dimensionera sin utbildning. De uppgifter som efterfrågas finns idag samlade i Göteborgsregionens gemensamma antagningssystem och bör därför kunna rapporteras vidare därifrån. Göteborgs Stad bedömer att förslaget inte medför någon ökad administrativ arbetsbelastning.

6.3.4 Huvudmännens information till ungdomar och vårdnadshavare om gymnasieutbildningar ska förbättras

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad är positiv till förslaget. För att ungdomar ska kunna göra välinformerade val är det viktigt att informationen som presenteras om utbildningarna är tydlig och relevant. Göteborgs Stad ställer sig också positiv till den föreslagna arbetsgången där Skolverket ges ansvar för att tillgängliggöra informationen medan det blir huvudmannens ansvar att förmedla informationen till elever och vårdnadshavare. Göteborgs Stad delar

utredningens bild av att det är önskvärt att uppgifterna presenteras på lägsta möjliga geografiska nivå.

I ett storstadsperspektiv handlar gymnasievalet inte enbart om att välja utbildning utan det handlar till stor del även om att välja vilken skola. Göteborgs Stad anser därför att informationen, i den mån det är möjligt, bör presenteras på skol- eller huvudmannanivå. Med tanke på att gymnasievalet i hög grad handlar om val av skola anser Göteborgs Stad att den obligatoriska informationen även kan utvidgas till att gälla skolan tidigare kunskapsresultat tidigare elevers skolresultat.

Utredningen pekar på en rad negativa aspekter av den konkurrens som präglar den svenska gymnasie marknaden. Exempelvis skriver man att konkurrensen riskerar att flytta fokus från kvalitet till marknadsföring och att skolor profilerar utbildningar mot områden som snarare kan betecknas som fritidsintressen än förberedelser inför yrkesliv eller fortsatta studier. Göteborgs Stad skulle här önska att utredningen även presenterat förslag som syftar till att skapa en skarpare reglering kring marknadsföring och profilering av utbildningar.

Göteborgs Stad vill i sammanhanget poängtera att en välfungerande studie- och yrkesvägledning är av central betydelse för att stärka ungdomars möjligheter att göra väl underbyggda val. Även utredningen poängterar vikten av en välfungerande studie- och yrkesvägledning och beskriver verksamhetens nuvarande utmaningar. Utredningen presenterar dock inga egna förslag för att stärka studie- och yrkesvägledningen. Göteborgs Stads är av den uppfattning att utvecklingen av studie- och yrkesvägledningen också bör vara ett prioriterat område för att kunna åtgärda de problem som utredningen identifierat.

6.3.5 Regionala branschråd för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska bidra med information om arbetsmarknadens kompetensbehov

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att branschråd kan vara en viktig arena för ett gemensamt arbete i syfte att stärka attraktionskraften hos utbildningar och yrkesområden. Redan idag ingår Göteborgs Stads skolor i olika branschråd och anser att det är av stor vikt att bygga vidare på redan befintliga forum snarare än att ersätta dessa med en helt ny struktur.

6.3.6 Det nationella uppföljningssystemets insamlade uppgifter måste kunna offentliggöras på skol- och huvudmannanivå

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad anser att det är av avgörande betydelse för såväl elever, vårdnadshavare, huvudmän och skolor som för samhället i stort att insamlade uppgifter kan presenteras på skolnivå.

6.6 Ökat statligt inflytande – reformens andra steg

Göteborgs Stad *avstyrker* reformens andra steg (6.6-6.10) i dess helhet. De huvudsakliga skälen till Göteborgs Stads ställningstagandet är följande:

- Utredningens förslag är inte tillräckligt konkretiserade för att det ska vara möjligt att förutse reformens konsekvenser
- Förslagen innebär en förenklad lösning på en komplex problematik
- Reformen innebär ett avsevärt ingrepp i det kommunala självstyret
- Införandet av regionala ramar riskerar att få negativ påverkan på kommunernas samverkan
- Ekonomi
- Primära och sekundära regionala samverkansområden
- Förslagen innebär en stor byråkratisk överbyggnad på central nivå.

Utredningens förslag behöver konkretiseras – svårt att överblicka konsekvenserna

Utredningen föreslår i sitt betänkande omfattande förändringar för styrningen av den svenska gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Göteborgs Stad anser sammantaget att det är otillfredsställande att utredningens förslag inte är konkretiserade på en sådan nivå att remissinstanserna kan bedöma de konsekvenser reformen kan komma att medföra. Utredningen föreslår att centrala ställningstaganden och konkretiseringar överlämnas till Skolverket och Skolinspektionen att bereda vidare. Enligt Göteborgs Stad blir följden av detta att remissinstanserna idag inte vet på vilken nivå ramarna ska fastställas, hur elevernas efterfrågan ska balanseras mot arbets-marknadens behov eller i vilken mån det finns utrymme för skolans huvudmän att påverka ramarnas storlek.

Utredningen föreslår att Skolinspektionen får en central roll i den föreslagna modellen genom att besluta om antalet tilldelade utbildningsplatser enskilda huvudmän. Det är visserligen Skolverket som ska besluta om den totala ramen, men hur den faktiska tilldelningen blir till kommunala och enskilda huvudmän kommer att styras av Skolinspektionens beslut. När Skolinspektionen fattar beslut om hur många platser respektive friskola i samverkansområdet får kommer myndigheten i praktiken också att fatta beslut om hur många platser som återstår för de kommunala huvudmännen.

I sina beslut skall myndigheten enligt utredningen utgå ifrån fristående skolornas tidigare platsantal om det inte finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses i brister som framkommit vid tillsyn, ett effektivt utnyttjande av samhällets resurser och elevers efterfrågan. Skolinspektionens bedömningar och tillämpning av reglerna kommer enligt Göteborgs Stads bedömning därmed att få en avgörande betydelse för hur ramarna kommer att påverka såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Göteborgs Stad vill i sammanhanget också påpeka att utredningen i sitt betänkande skriver att prövningen utifrån särskilda skäl enbart gäller för de enskilda huvudmännen. I betänkandets bilaga 4 det uttrycks det dock som om denna prövning även avses gälla för kommunala huvudmän. Om prövningen

även ska gälla kommunala huvudmän uppstår enligt Göteborgs Stad ett antal följdfrågor som kvarstår att besvara. Hur påverkas exempelvis platsfördelningen om det har konstaterats brister vid inspektionen av en kommunal skola medan andra kommunala skolor i samverkansområdet med samma program inte uppvisar brister?

Förenklad lösning på komplex problematik.

Göteborgs Stad delar den problembild som utredningen beskriver. Däremot anser Göteborgs Stad inte att utredningen lyckas belägga att de föreslagna åtgärderna skulle medföra de önskade effekter som utredningen vill uppnå. En grundläggande orsak till matchningsbristerna mellan arbetsmarknadens behov och ungdomars val av gymnasie-utbildning är exempelvis att ungdomar inte i tillräcklig omfattning uppfattar de aktuella utbildningarna och yrkesområdena som tillräckligt attraktiva.

För att verkligen lösa matchningsproblematiken är det Göteborgs Stads övertygelse att attraktionskraften inom dessa yrkesområden och utbildningar behöver öka. Här har utbildningssektorn ett ansvar men minst lika stort ansvar ligger på arbetsmarknadens parter och samhället i stort. Att utredningen lägger så stort fokus på central dimensionering av utbildningarna är enligt Göteborgs Stad olyckligt när det rimligen krävs en bredd av insatser från flera aktörer för att lösa problematiken. Förslaget innebär också en risk att färre elever blir antagna till sina förstahandsval om ramarna samtidigt medför att antalet platser på populära utbildningar med lägre koppling till arbetsmarknadens behov minskas.

Reformen innebär ett ingrepp i det kommunala självstyret

Utredningens förslag innebär ingen förändring av huvudmannaskapet, vilket innebär att kommunerna även fortsättningsvis kommer att ha huvudmannaansvaret för gymnasie-skolan och vuxenutbildningen. Reformen innebär dock att centrala beslut för hur gymnasieskolan skall organiseras i kommunen flyttas från kommunal till statlig nivå utifrån ett regionalt område som inte är definierat av utredningen. Att kommunerna själva inte längre ges mandatet att fatta beslut över hur gymnasieskolan skall dimensioneras i den egna kommunen innebär ett stort ingrepp i det kommunala självstyret. Med tanke på att utredningen inte på ett övertygande sätt lyckats belägga att reformen skulle medföra de positiva effekter som åsyftats går det att ifrågasätta om inskränkningarna i det kommunala självstyret är motiverade.

Förutom att reformen innebär att styrsystemet för gymnasieskolan fragmentiseras finns det också en överhängande risk att införandet av regionala ramar blir kostnadsdrivande för kommunerna. Framförallt är det platser på yrkesprogram som behöver tillföras om gymnasieutbildningen bättre skall svara an mot arbetsmarknadens behov. För flertalet av dessa program gäller dock att en utökning av antalet platser kräver stora investeringar i form av anpassade lokaler, maskiner och dylikt. För att investeringarna skall vara ekonomiskt försvarbara krävs det då också att det finns ett tillräckligt antal ungdomar som vill gå på utbildningarna. Den

föreslagna modellen innebär att kommunerna får stå för den ekonomiska risken som statens beslut om dimensionering innebär. Om reformen genomförs bör den rimligen också kompletteras med ett system där de ekonomiska riskerna delas mellan kommunal och statlig nivå.

Vilken påverkan får regionala ramar på kommunal samverkan?

I utredningen föreslås en modell där Skolverket fastställer ramen för samverkansområdet och där Skolinspektionen fördelar platserna till de fristående skolorna. De platser som kvarstår skall sedan de kommunala huvudmännen i samverkansområdet fördela mellan sig. Utredningen går här inte närmare in på hur fördelningen skall ske mellan kommunerna. Modellen innebär att de fristående skolorna får ett försteg i planeringsprocessen då de redan genom Skolinspektionens beslut vet hur många platser de har att tillgå medan det för de kommunala huvudmännen återstår att förhandla om den inbördes fördelningen.

Göteborgs Stad anser här att det finns uppenbara risker för att det kan uppstå intressekonflikter mellan de samverkande kommunerna. Å ena sidan behöver kommunerna kunna hantera neddragningar av program som är populära bland ungdomar men som har bristande arbetsmarknadsanknytning. Å andra sidan behöver kommunerna enas om var kostsamma investeringar skall göras om ramarna uppställer krav på ett ökat antal platser på yrkesprogrammen. Lyckas de samverkande kommunerna inte hitta lösningar på den här typen av centrala utmaningar finns också risken att samarbetsklimatet i övrigt påverkas negativt.

Ekonomi

Göteborgs Stad ser en uppenbar risk att den föreslagna modellen med centralt fastställda ramar för utbildningsutbudet för gymnasieskolan kommer att vara kostnadsdrivande. Om antalet utbildningsplatser bättre ska svara mot arbetsmarknadens behov är det främst platser på yrkesprogrammen som behöver tillföras. En utökning kräver för flertalet av dessa program stora investeringar i form av anpassade lokaler, maskiner och dylikt. För att dessa investeringar ska vara försvarbara ur ett ekonomiskt perspektiv krävs att det finns ett tillräckligt antal ungdomar som vill gå på utbildningarna. Kommunerna riskerar annars att stå med halvfulla klasser och med dåligt utnyttjad personalresurs.

Primära och sekundära regionala samverkansområden

Göteborgs Stad är i grunden positiv till förslagets andra steg gällande sammanhållen vuxenutbildningen. Enligt Göteborgs Stad ligger utredningens förslag till stora delar redan förankrad i nuvarande samverkansavtal kring vuxnas lärande i Göteborgsregionen.

Vilka regionala indelningar staten kommer att göra som bas för sin dimensionering framgår inte av utredningen. Utredningen föreslår som tidigare nämnts att centrala ställningstaganden och konkretiseringar överlämnas till Statens skolverk och Skolinspektionen att bereda vidare. Det innebär enligt Göteborgs Stad att det i dagsläget inte går att överblicka

samtliga tänkbara konsekvenser som det andra steget kan innebära för kommunerna i förhållande till de regionala indelningarna staten föreslås bestämma om.

Ökad byråkratisk överbyggnad

Avslutningsvis kan Göteborgs Stad konstatera att reformen, om den ska fungera, ställer krav på en omfattande byråkratisk överbyggnad. Skolverket har att fastställa ramar för samtliga primära samverkansområden i landet och därefter ska Skolinspektionen göra bedömningar för att fastställa fördelningen i vart och ett av dessa områden. Därtill kommer bland annat regionala dialoger och uppföljning av att huvudmännen efterlever de nya bestämmelserna. Det är inte helt självklart att en sådan ökad byråkratisering leder till ökad resurseffektivisering, vilket var ett syfte med att tillsätta utredningen. Det går också att ifrågasätta i vilken mån det kommer att finnas utrymme för att tillgodose lokala behov och utvecklingsfrågor i en sådan centraliserad modell som föreslås.

6.9 Behov av fortsatt utredning

6.9.1 Nya verktyg för tillsyn och kvalitetsgranskning avgörande för en mer likvärdig gymnasial utbildning och 6.9.2 Gymnasieskolans utbildningar bör utvecklas

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag.

Göteborgs Stad är positiv till utredningens förslag om fortsatt utredning. Göteborgs Stad ställer sig bakom målsättningen att så många elever som möjligt ska finna utbildningar som de finner intressanta och som samtidigt ger dem kunskaper och färdigheter som de behöver när de gått vidare från gymnasieskolan.

Utredningen har identifierat ett antal områden som är viktiga dels när det gäller att säkerställa kvaliteten på yrkesutbildningarna, dels när det gäller att utveckla utbildningarna så att de blir mer attraktiva. Göteborgs Stad delar utredningens bild av att det finns ett behov av att komplettera nuvarande yrkesprogram och högskoleförberedande program med mellanformer och att det bör vara lättare för eleverna att byta studieinriktning under utbildningen. Likaså finns det ett stort behov av enklare övergångar mellan gymnasieskolan och komvux, både ur ett elevperspektiv och ur ett resursperspektiv.

De behov utredningen ser av fortsatt utredning är goda exempel på åtgärder som har potential att förbättra matchningen mellan gymnasieskolans utbildningar och arbetsmarknadens behov. Göteborgs Stad anser avslutningsvis att fokus för framtiden snarare bör ligga på åtgärder som syftar till att öka attraktionskraften på utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov än att centralstyra dimensioneringen av utbildningen.

6.9.3 Regionala antagningskanslier i komvux

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag.

Göteborgs Stad stödjer utredningens förslag att frågan om regionala antagningskanslier utreds vidare. Det som främst talar för en gemensam

antagning är en ökad likvärdighet. Det bör även leda till en ökad effektivitet och ett bättre resursutnyttjande samtidigt som prioriteringar utifrån kommunens demografiska förutsättningar inte får tappas bort.

Kapitel 7 – Förslag om finansiering och resursfördelning i gymnasieskolan

7.2.1 Det ska regleras att kommuner inom gymnasieskolans samverkansområden ska betala interkommunal ersättning till varandra

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

7.2.2 Interkommunal ersättning för gymnasieskolans elever ska, liksom bidrag till enskilda huvudmän, utgå ifrån budgeterade kostnader

Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad avstyrker förslaget med hänvisning till att det finns ett utarbetat samarbete inom Göteborgsregionen för att ta fram priser för IKE kommunerna emellan. Arbetet har fungerat relativt väl genom många år och alla kommuner är införstådda med arbets sättet. Underlaget för prislistan används vidare inom Göteborg Stad för att ta fram interna priser samt ersättning till fristående skolor. Att använda sig av faktiska efter-kalkylerade kostnader ger en större legitimitet för vår prislista då fristående skolor ersätts med samma självkostnadsnivå som kommunens egna skolor.

7.2.3 Ett kompensatoriskt schablonbelopp ska införas i gymnasieskolan

Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad är i grunden positiv till ett kompensatoriskt ersättnings system, men förordar en modell som är mer differentierad och som tar hänsyn till fler parametrar än enbart meritvärdet. Göteborgs Stad har ett kompensatoriskt ersättnings system som tar där fler parametrar ingår och som kan ge en avsevärt högre ersättning än 5 000 kr per elev som utredningen föreslår. Underlag till fördelningen är dels olika nivåer av elevernas meritvärden från grundskolan samt föräldrarnas härkomst, om de är nyanlända och om eleven är född i Sverige eller utomlands.

I Göteborg Stad omfattas både de egna kommunala skolorna och de fristående skolorna i av denna modell. För mindre kommuner i landet med kanske bara en till två kommunala skolor och ett lågt utbud av fristående skolor gör en omfördelning av kompensatoriska medel ingen större skillnad. Då stadens nuvarande modell även innefattar de fristående skolorna är det av stor vikt med en snar lösning på sekretessbestämmelserna som rör uppgifter i skolor med enskild huvudman.

7.2.4 Huvudmän ska arbeta aktivt för en allsidig social elevsammansättning vid sina skolenheter

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget

Göteborgs Stad ställer sig grunden positiv till att en inriktningsbestämmelse införs i skollagen om att huvudmän för förskoleklass och grundskola aktivt

ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Detta är också något som föreslås i betänkandet om En mer likvärdig skola (SOU 2020:23). Utredningen inte är tydlig med vad det aktiva arbetet skulle innebära i praktiken. Göteborgs Stad menar utifrån detta att det måste finnas realistiska förväntningar på vilken effekt inriktnings-bestämmelsen kan ha i praktiken eftersom den aktiva verkan måste ske inom ramen för annan lagstiftning.

7.3.1 Staten ska ansvara för ett nytt studiebidrag till eget boende

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget

7.3.2 Studiebidrag till eget boende ska regleras i studiestödslagen

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget

7.3.3 Bidrag ska lämnas om motsvarande utbildning saknas på hemorten

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget

7.3.4 Avstånd och restid till skolorten ska avgöra behovet av eget boende

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad anser dock att både tids- och avståndspann är relativt snävt tilltaget i förslaget.

7.3.5 Bidrag ska lämnas med ett belopp som följer kostnadsutvecklingen

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

7.3.6 Bidrag ska i vissa fall kunna lämnas även om motsvarande utbildning finns på hemorten

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

7.3.7 Bidrag ska betalas ut när det är styrkt att eleven har ett eget boende

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

7.3.8 Kommunerna ges möjlighet att samordna kommunalt stöd till elevresor med ett nytt studiebidrag till eget boende

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

Göteborgs Stad anser att förslaget bygger på ett smidigt samarbete med CSN för informationsöverföring kring vilka elever som erhåller studiebidrag så att kommunen kan bevaka att samma elever inte också erhåller resekort.

7.3.9 Elever vid riksgymnasierna för döva och hörselskadade ska få boendekostnader täckta genom RG-bidrag

Göteborgs Stad *tillstyrker* förslaget.

7.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

7.4.1 Ändringar i skolförfattningarna och 7.4.2 Ändringar i studiestödsförfattningarna

Göteborgs Stad anser att det finns vissa faktorer som gör att tidsramen för reformens implementering är snäv. En sådan faktor är att modellen ännu inte

färdigutredd och att utredningen hänskjutit flera viktiga frågor till skolmyndigheterna att bereda vidare. Önskvärt hade enligt Göteborgs Stad också varit att det funnits tid att utvärdera reformens första steg innan det andra steget sjuksattes. Föreslagen tidsram gör dock att en sådan utvärdering är svår att utföra. Vidare är det av avgörande betydelse för den föreslagna modellen att sekretessbestämmelserna ändras så att insamlade uppgifter kan offentliggöras på skol- och huvudmannanivå.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från S och V den 20 november 2020 (bilaga A).

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan enligt stadsledningskontorets förslag samt avslag på yrkande från S och V den 20 november 2020 (bilaga A).

Vid omröstning röstade Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Jessica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V) och Jonas Attenius (S) röstade för bifall till Daniel Bernmars yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med åtta röster mot fem att bifalla Axel Josefsons yrkande.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 17 november 2020 (bilaga B).

Göteborg den 25 november 2020
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande angående – Remiss från Utbildningsdepartementet Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Texten i yttrande över remissen Gemensamt ansvar - en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33), i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, ersätts i stycke **6.2.2 Enskilda huvudmän är en del av det regionala utbudet** med följande:
Göteborgs Stad *avstyrker* förslaget.
2. Texten i yttrande över remissen Gemensamt ansvar - en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33), i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, kompletteras i stycke **6.3.4 Huvudmännens information till ungdomar och vårdnadshavare ska förbättras** med följande: Den obligatoriska informationen ska inkludera uppgifter om skolans lärarresurser samt uppgifter om huvudmannens ägarstruktur.
3. Yttrande över remissen Gemensamt ansvar - en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33), i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 2020-11-20, översänds till Utbildningsdepartementet.

Yrkandet

Vi är i huvudsak positiva till utredningens ansats att hitta en väg att förhindra expansion av program inom yrkessektorer med få arbetstillfällen. Dagens expansiva friskolesektor innebär ett ineffektivt användande av både skattepengar och resurser. Förutom positiva effekter på kompetensförsörjning och resursutnyttjande kan förstärkt statlig styrning bidra till ökad likvärdighet.

Stadsledningskontoret lämnar utredningens förslag om att enskilda huvudmän ska vara del av det regionala utbudet utan eget ställningstagande. Vi anser att förslaget ska avstyrkas. Om den enskilda huvudmannen lägger ner sin verksamhet är det fortfarande kommunens ansvar att se till att ungdomarna i

kommunen erbjuds ett allsidigt urval av utbildning. För kommunens möjligheter till långsiktig planering av utbildningsutbud är det mer effektivt att enskilda huvudmän står utanför det samlade utbudet. Därutöver är det vår, och stadens, målsättning är att öka andelen elever i kommunal utbildning. Om enskilda huvudmän är del av det samlade regionala utbudet riskerar det att ge konkurrensfördelar för enskilda på bekostnad av kommunen.

När det gäller att huvudmännens information ska förbättras lyfter stadsledningskontoret behovet av mer reglering av huvudmäns marknadsföring som idag tenderar att profilera skolor mot områden som kan betecknas mer som fritidsintressen än förberedelse inför arbetsliv eller fortsatta studier. Stadsledningskontoret föreslår att den obligatoriska informationen bör utvidgas till att även omfatta tidigare kunskapsresultat för elever vid skolan. Vi menar att den obligatoriska informationen i så fall även bör omfatta uppgifter om skolans lärarresurser. Om vårdnadshavare och elever ska ha reella möjligheter att granska och jämföra huvudmän bör även uppgifter om huvudmannens ägarstruktur, eventuella aktiebolag och koncernbolag, finnas tydligt angivna.

Vi delar Stadsledningskontorets slutsats att om förslagen i steg 2 skulle bli verklighet kommer omfattande förändringar behöva göras av nuvarande struktur inom Göteborgsregionen (GR) avseende den kommunala politikens roll och representation i förhållande till kommunstorlek och behov.

Vi välkomnar utredningens förslag kring utvidgad granskning av yrkesutbildningarnas kvalitet. Om inte diplomerade språkkunskaper, utlärd och validerade av godkända utbildningsanordnare, motsvaras av verkliga språkkunskaper riskerar arbetsgivare att rekrytera personal med otillräcklig kompetens. Privata aktörer, med ekonomisk vinning som drivkraft, kan ha intresse av att prioritera elevgenomströmningen och tumma på utbildningarnas kvalitet. Att mer tillsyn och granskning behövs är bevis på behovet av regleringar av utbildningsmarknaden.

Utredningens fas två avstyrks i sin helhet av stadsledningskontoret som menar att för stor tilltro sätts till att en statligt bestämd dimensionering kommer få fler unga att välja utbildning efter arbetsmarknadens behov. Vi ser mer positivt på möjligheterna med att dimensionera utbildning efter elevernas och arbetsmarknadens behov istället för utifrån elevers kortsiktiga efterfrågan, särskilt mot bakgrund av den ekonomiska kris som nu fördjupas i och med den pågående pandemin. Dagens unga vill ha trygghet både i privatlivet och i arbetslivet. Trygga anställningar är eftertraktade och det finns ett stort intresse av att arbeta inom välfärden.

Stadsledningskontoret återkommer till att yrkesprogrammen inte är tillräckligt attraktiva för unga. Den största anledningen att inte välja yrkesprogram är att de inte ger automatisk högskolebehörighet. Att tidigare alliansregering tog bort högskolebehörigheten från yrkesprogrammen har bidragit till att många unga inte vågar välja yrkesprogram. När förslag om att införa grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogrammen senast lades fram i riksdagen röstades det ned av allianspartierna och Sverigedemokraterna. Ska det bli

attraktivt att söka yrkesprogram måste grundläggande högskolebehörighet finnas med i yrkesprogrammen från början, vilket också branschförbunden lyfter som en central åtgärd för att säkra kompetensförsörjningen.

Införandet av regionala ramar kan bli kostnadsdrivande för kommunerna om man blir stående med halvfylla klasser och dåligt nyttjade personalresurser. Vi delar stadsledningskontorets farhåga som belyser vikten av ökad reglering av friskolemarknaden. Den höga andelen fristående aktörer är kostnadsdrivande och försvårar planeringen av kommunernas utbildningsbehov.

Yttrande angående – Remiss från

Utbildningsdepartementet - Utredningen om planering och dimensionering av Komvux och gymnasieskola (SOU 2020 33)

Yttrandet

Hög kunskapsnivå är en av de allra viktigaste förutsättningarna för det svenska välståndet. Hela utbildningskedjan från förskola, grundskola och gymnasium till högre utbildning och forskning behöver fungera på ett sådant sätt att barn, elever, studenter och forskare lär det som framtidens arbetsmarknad kräver. Framtidens företag kommer i tilltagande utsträckning söka sig till länder där de kan hitta rätt kompetens.

Svensk skola står inför en rad olika problem. Från att en gång ha varit en skola i världsklass, har resultaten i den svenska skolan försämrats drastiskt de senaste tjugo åren. Samtidigt har skolan blivit alltmer stökig, otrygg och segregerad.

Förhöjd samverkan

Utbildningsutbud och platsfördelning ska anpassas efter samhällets och marknadens efterfrågan och behov. Behovet av förvärvsarbete med industriutbildning på gymnasial nivå är stort och fortsätter öka. En förhöjd samverkan mellan skola, samhälle, näringsliv och föreningsliv medverkar till elevers naturliga inkörspport till vårt samhälle och kommande yrkesliv. Både vad gäller lärlingsutbildningarna och de yrkesinriktade gymnasieprogrammen är det av största vikt att gymnasieskolan utvecklar ett starkt samarbete med det lokala näringslivet.

Vuxenutbildning

Gymnasieskolans uppdelning mellan studieförberedande och yrkesinriktade program kräver en väl utbyggd vuxenutbildning. En person som valt att läsa ett yrkesförberedande program måste ges en reell möjlighet att läsa in de ämnen som saknas för att kunna sadla om och välja en väg inom högre utbildning. Komvux är också ett viktigt redskap för att säkerställa att vi har en utbildad befolkning som motsvarar de krav och önskemål som arbetsgivarna ställer.

Komma i arbete

Att få fler människor i arbete är nödvändigt för att kunna behålla vår svenska välfärd. Välfärd i framtiden är ingen självklarhet då den förda politiken resulterat i ett stort överskott av okvalificerad arbetskraft. Denna arbetskraft

måste genom utbildning eller på annat sätt uppnå den kvalifikationsnivå som är en förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden.

Yrkesinriktade utbildningar

Sverigedemokraterna har som målsättning att få en så effektiv matchning som möjligt mellan arbetskraft och arbetsmarknad. Som ett led i vår strävan att skapa denna högre grad av matchning ser vi det som en självklarhet att stärka och effektivisera studievägledningen och yrkesvägledningen i grund- och gymnasieskolan. Vi vill satsa på yrkesinriktade utbildningar och se en ny form av lärlingsanställning som kombinerar utbildning med möjligheten att lära sig ett yrke på plats hos en arbetsgivare. Vid utformning av relevanta och attraktiva gymnasieutbildningar är det viktigt att inhämta information kring vilken kompetens som behövs för att en utbildning ska kunna övergå till en lärlingsplats, en praktikplats och så småningom i ett riktigt heltidsjobb.

Särbegåvade elever

Skolors pedagogik präglas ofta av mycket självstudier och grupparbeten vilket lägger stort ansvar för inläringen på eleverna själva. Denna typ av pedagogik kan elever som har studievana och är studiemotiverade hantera, medan de elever som är omotiverade eller har särskilda behov kommer i kläm. Särbegåvade elever med specialintressen ska så långt det är möjligt kunna främjas i sin utveckling och i sitt lärande.

Studie- och yrkesvägledning

Elever behöver bättre stöd för att hitta rätt val av vidareutbildning och framtida yrkesväg. Alla ungdomar är inte motiverade att studera teoretiska ämnen på gymnasiet, utan en del vill snabbt ut på arbetsmarknaden och börja försörja sig själva. Så många elever som möjligt ska finna utbildningar som de finner intressanta och som samtidigt ger dem kunskaper och färdigheter som de behöver när de gått vidare från gymnasieskolan. Studie- och yrkesvägledarnas roll och ansvar behöver förtydligas, utökas och samordnas. Digitalt vägledningsstöd behöver utvecklas.

Kompensatoriskt ersättningsystem

I Göteborgs Stad finns idag olika kompensatoriska fördelningsmodeller som bland annat bygger på utomeuropeiskt ursprung. Vi står inte bakom de nuvarande modellerna där fördelning baserad på godtyckliga socioekonomiska parametrar. Sverigedemokraterna förespråkar istället en mer jämlik och rättvis skola.